

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jana Passera a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Davida Hipšra v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Okresní soud v Českých Budějovicích**, se sídlem Lidická 20, České Budějovice, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. 3. 2015, čj. 10 A 25/2015 – 7,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

1. Žalobce se domáhal žalobou na ochranu před nezákonným zásahem určení, že zadržení tří návrhů na zahájení řízení, podaných žalovanému dne 13. 1. 2015, místopředsedou žalovaného bylo nezákonným zásahem správního orgánu do žalobcova práva na zákonného soudce. Usnesením ze dne 18. 2. 2015, čj. 10 A 25/2015 – 2, Krajský soud v Českých Budějovicích vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku za podanou žalobu.

2. Podáním ze dne 28. 2. 2015 žalobce požádal o osvobození od soudních poplatků a přiložil čestné prohlášení o svých majetkových poměrech. Krajský soud zaslal žalobci formulář prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech a vyzval žalobce, aby jej do 10 dnů zaslal zpět soudu spolu s doklady prokazujícími v něm uvedené skutečnosti. Žalobce na výzvu nereagoval.

3. Usnesením ze dne 20. 3. 2015, čj. 10 A 25/2015 – 7, krajský soud nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků, protože měl za to, že se ze strany žalobce jednalo o svévolné a šikanózní uplatňování práva a žalobce neměl na zřeteli meritorní řešení věci, ale pouze samotné vedení sporu. Krajský soud poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, čj. 8 As 22/2010 – 91, podle kterého se má soud při posuzování

žádosti o osvobození od soudních poplatků zabývat i otázkou, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem.

II.

4. Žalobce (stěžovatel) brojil proti usnesení krajského soudu kasační stížností. Namítl, že nežádal o osvobození od soudních poplatků, ale o osvobození pouze od jednoho soudního poplatku. Upozornil, že osvobození od soudních poplatků se nepřiznává, jde-li o zjevně neúspěšný žalobní návrh, čímž je vyloučeno „*keverulantství*“ či „*zneužívání práva*“. Dále měl za to, že soud dostatečně neodůvodnil, v čem měl spočívat svévolný či šikanózní výkon práva stěžovatele. Tvzení o velkém množství řízení vedených stěžovatelem není dostatečným důvodem. Ohledně prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech, stěžovatel uvedl, že krajský soud trvale ignoruje údaje obsažené v jeho čestném prohlášení a nutí jej vyplňovat tiskopis č. 060 či 58, který nezahrnuje údaj o souhlasu s poskytnutím osobních údajů. Na adresu krajského soudu stěžovatel poznamenal, že jde o „*zaujatý a hrubě nesoudný soud*“.

III.

5. Nejvyšší správní soud předně připomíná, že opakovaně vyhodnotil okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje u soudu svá práva, jako projev svévolného a účelového uplatňování práva (viz např. rozsudek ze dne 8. 3. 2012, čj. 2 As 45/2012 – 11). Stěžovatel svá práva uplatňuje převážně zjevně šikanózním způsobem a nesoudí se veden snahou o meritorní řešení sporu, ale pro samotné vedení sporu (viz např. rozsudek ze dne 7. 6. 2012, čj. 2 As 82/2012 – 13).

6. V evidenci zdejšího soudu je vedeno ke dni vydání tohoto rozhodnutí již téměř 1300 spisů, kde stěžovatel vystupuje v pozici stěžovatele či navrhovatele. Během roku 2014 napadlo ke kasačnímu soudu 255 a v roce 2013 dokonce 399 věcí, v nichž stěžovatel vystupoval jako účastník řízení. Pouhá skutečnost, že stěžovatel vede takové množství sporů, přirozeně sama o sobě neznamená, že by jeho žádostem nemělo být vyhověno. Rozhodující je sériovost a stereotypnost stěžovatelem vedených sporů, spojená s opakováním obdobných či zcela identických argumentů.

7. Námitky vznesené stěžovatelem v kasační stížnosti se zjevně míjejí s důvody, pro které krajský soud nepřiznal stěžovateli osvobození od soudních poplatků. Krajský soud nezamítl stěžovatelovu žádost o osvobození od soudních poplatků z důvodu velkého množství sporů vedených stěžovatelem, ani pro nevyplnění zaslaného formuláře prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech. K tomu soud výslovně uvedl, že nezpochybňoval osobní a majetkové poměry stěžovatele a že formulářové prohlášení považoval toliko za jeden z možných prostředků sloužících ke zjištění splnění podmínek pro přiznání osvobození od soudních poplatků. Krajský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, čj. 8 As 22/2010 – 91, s tím, že při posuzování žádosti o osvobození od soudních poplatků se musel zabývat i otázkou, zda stěžovatel neuplatňoval svá práva svévolně či šikanózním způsobem, přičemž v tomto konkrétním případě dospěl k závěru, že tomu tak bylo.

8. Nejvyšší správní soud nevyzval stěžovatele k odstranění vad kasační stížnosti, protože při předběžném posouzení zjistil, že v posuzované věci je stěžovatel opět veden

snahou vést „*spor pro spor*“. Vznesené námitky *prima facie* nemohou být důvodné a kasační stížnost je zcela zjevně bezúspěšná (srov. zejm. usnesení ze dne 28. 2. 2013, čj. 8 As 130/2012 – 10, a usnesení ze dne 7. 6. 2013, sp. zn. I. ÚS 1632/13, jímž Ústavní soud odmítl ústavní stížnost stěžovatele v dané věci).

9. Žádosti o osvobození od soudních poplatků, které stěžovatel pravidelně podává ve sporech vedených ve věcech netýkajících se ochrany jeho veřejných subjektivních práv, bývají pouze jedním z řady obstrukčních nástrojů, kterých stěžovatel využívá k bezúčelnému prodlužování řízení a neodůvodněnému zahlcování soudní soustavy. Stěžovatel zpravidla požádá o osvobození od soudních poplatků, případně také o ustanovení advokáta. Po zamítnutí těchto žádostí pak požádá o povolení splátek soudního poplatku nebo posečkání s jeho platbou, resp. o prodloužení lhůty k předložení plné moci udělené advokátovi. Správní soudy však tyto žádosti zpravidla zamítnou z důvodu svévolného uplatňování práva stěžovatelem a jeho obstrukčního přístupu k vedení řízení (viz např. usnesení ze dne 8. 8. 2012, čj. 8 As 71/2012 – 13, a ze dne 4. 10. 2012, čj. 8 As 71/2012 – 22). Stěžovatel tak rozehrává písemný „*ping pong*“ se správními soudy, který prodlužuje soudní řízení o několik týdnů až měsíců. Výsledkem řízení pak obvykle bývá jeho zastavení pro nezaplacení soudního poplatku.

10. Nejvyšší správní soud nepochyboval, že tento bezúčelný a zcela neefektivní postup by se opakoval i v posuzované věci. S ohledem na výše uvedené praktiky stěžovatele nelze jeho žádost o osvobození od soudních poplatků považovat za vážně míněný návrh, ale je třeba ji vyhodnotit jako šikanózní výkon práva s cílem vyvolat průtahy řízení, kterému soud může odepřít ochranu (srov. také usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 9. 2012, čj. 1 As 121/2012 – 22). Krajský soud proto nepochybil, pokud v posuzované věci osvobození od soudních poplatků stěžovateli nepřiznal.

11. Nejvyšší správní soud si je vědom znění čl. 36 Listiny základních práv a svobod, který zaručuje právo na soudní ochranu. Okolnosti, za nichž stěžovatel uplatňuje svá práva (a to zejména právo na soudní ochranu), však nelze považovat za výkon subjektivního práva v souladu s právním řádem. Chování stěžovatele naopak naplňuje znaky zneužití práva, které zdejší soud vymezil např. již v rozsudku ze dne 10. 11. 2005, čj. 1 Afs 107/2004 – 48, č. 869/2006 Sb. NSS. Zneužitím práva se rozumí „*situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené*“. K zákazu zneužití práva se vyjádřil také rozšířený senát, podle něhož zákaz zneužití práva představuje pravidlo českého vnitrostátního práva, včetně práva veřejného, které vyplývá z povahy České republiky jako materiálního právního státu založeného na určitých vůdčích hodnotách, ke kterým vedle úcty ke svobodě jednotlivce a ochraně lidské důstojnosti patří mimo jiné i úcta k harmonickému sociálnímu řádu tvořenému právem a odepření ochrany jednání, které práva vědomě a záměrně využívá v rozporu s jeho smyslem a účelem. Zákaz zneužití práva je v jistém smyslu *ultima ratio*, proto musí být uplatňován nanejvýš restriktivně a za pečlivého poměření s jinými obdobně důležitými principy vlastního právního řádu, s nimiž se může střetnout (usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010, čj. 1 As 70/2008 – 74, č. 2099/2010 Sb. NSS, a v něm uvedená judikatura). V této souvislosti lze rovněž připomenout rozsudek ze dne 30. 12. 2010, čj. 4 As 38/2010 – 43, ve kterém Nejvyšší správní soud poukázal na model fungování

občanského sdružení, založený na opakovaném podávání žádostí o osvobození od soudních poplatků, tj. nákladů, které při jeho činnosti zpravidla vznikají a s jejichž vznikem musel vědomě počítat. Neexistují-li pro takové jednání legitimní důvody, je třeba jej považovat za zneužití práva zakotveného v § 36 odst. 3 s. ř. s. Uvedený závěr prošel testem ústavnosti u Ústavního soudu a obstál (viz usnesení ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. I. ÚS 1131/11).

12. Stěžovatel obecně zneužívá práva na soudní ochranu, jak bylo zmíněno výše, je veden snahou vést spor pro spor, nikoliv zájmem o řešení reálně existujících sporů. Podstatná je pak skutečnost, že takové zneužití lze dovodit i v nyní posuzované věci – a toto rozhodnutí tedy nevede k budoucímu paušálnímu odmítnutí jakéhokoli podání, jímž by se stěžovatel obracel na soud. Shora předestřený postup představuje pouze materiální korektiv formálního pojmání práva na soudní ochranu v souladu s principem ekvity (spravedlnosti) a bude vyhrazen zcela výjimečným případům, u nichž se běžný procesní postup bude jevit jako zcela neefektivní, a současně bude zjevné, že kasační stížnost nemůže být úspěšná. V tomto ohledu tedy bude třeba dbát zvýšené opatrnosti a pečlivě se seznámit se skutkovými i právními okolnostmi případu stejně jako v ostatních věcech.

13. Závěrem kasační soud poznamenal, že vyhodnotil jako zřejmý pokus o zneužití práva i námitku podjatosti vznesenou stěžovatelem vůči všem soudcům správního úseku Krajského soudu v Českých Budějovicích spojenou s návrhem na přikázání věci jinému krajskému soudu. Stěžovatel námitku blíže neodůvodnil a omezil se na konstatování, že „*zaujatý a hrubě nesoudný soud*“ uvažoval o žalobě a čestném prohlášení stěžovatele v minulém čase. Nejvyšší správní soud se proto tímto návrhem samostatně nezabýval.

14. Nejvyšší správní soud dodává, že netrval na uhrazení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení stěžovatele advokátem, protože předmětem řízení bylo rozhodnutí o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků. Požadavek, aby stěžovatel dostal uvedeným povinností, by vedl k řetězení téhož problému, což by popíralo smysl samotného řízení o této kasační stížnosti a nesvědčilo by ani zásadě hospodárnosti a rychlosti řízení (obdobně viz např. rozsudek ze dne 13. 9. 2007, čj. 9 As 43/2007 – 77).

15. Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) za použití § 120 s. ř. s.

16. O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 3 věty první za použití § 120 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, protože kasační stížnost byla odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 12. května 2015

JUDr. Jan Passer
předseda senátu